

Informatsioon ja Eesti seisukohad

Euroopa Ülemkogu kohtumiseks 18.-19. juunil 2009. a

Ülemkogu peamisteks teemadeks on Euroopa Liidu institutsionaalsed küsimused, Euroopa Liidu ja maailma majanduse ja rahanduse olukord ning rahvusvaheliste kliimaläbirääkimiste ettevalmistused.

Eesti jaoks on olulisim 2008. a detsembri ülemkogu järelduste ellurakendamine institutsionaalsete küsimuste osas (komisjoni presidendi kandidaadi nimetamine, kokkulepe Iiri tagatistes Lissaboni lepingu jõustumisel) ning majandusküsimuste käsitlemine, eelkõige finantsjärelevalve paketi osas esimeste otsuste tegemine.

Informatsiooni ja Eesti seisukohad on koostanud Riigikantselei koostöös Välisministeeriumi, Rahandusministeeriumi, Keskkonnaministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Sotsiaalministeeriumiga.

Institutsionaalsed küsimused

Uue Euroopa Komisjoni presidendi ametissenimetamine

Ametisoleva komisjoni ametiaeg lõpeb 31. oktoobril 2009. a. Kuna Lissaboni lepingu võimalik jõustumine selgub alles sügisel toimuva Iiri referendum järel, otsustati Euroopa Ülemkogu 2008. a detsembri kohtumisel, et tulevase komisjoni ja eelkõige selle presidendi ametisse nimetamise menetlus algatatakse viivitamata pärast 2009. a juunis toimuvaid Euroopa Parlamendi valimisi.

Eesti seisukoht:

- Eesti toetab komisjoni presidendi kandidaadi nimetamist juuni ülemkogul, järgides 2008. a detsembri ülemkogu otsust, mis võimaldab Euroopa Parlamendil alustada vastavaid menetlusi ja komisjoni presidendi kandidaadil konsultatsioone Euroopa Parlamendiga ning liikmesriikidega ülejäänud komisjoni koosseisu osas.
- Eesti toetab José Manuel Barroso jätkamist Euroopa Komisjoni presidendina.

Irimaale antavad tagatised seoses Lissaboni lepinguga

2008. a detsembri Euroopa Ülemkogul kinnitati teekaart, milles on seatud eesmärgiks Lissaboni lepingu jõustumine 2009. aasta lõpuks. Ülemkogul kiideti heaks poliitiline kokkulepe, et Lissaboni lepingu jõustumisel jätkatakse põhimõttega üks Euroopa Komisjoni volinik iga liikmesriigi kohta, mis oli ka Irimaa suurimaid mureküsimusi seoses Lissaboni lepingu ratifitseerimisega. Ülemkogul käsitleti ka teisi Irimaale murettekitavaid küsimusi (maksupoliitika, perekonna-, sotsiaalsed ja eetikaküsimused ning ühine julgeoleku- ja kaitsepoliitika seoses Irimaa traditsioonilise neutraalsuspoliitikaga) ning nõustuti, et iirlastele tundlike küsimuste osas peaks 2009. aasta keskpaigaks leidma nii Irimaale kui ka liikmesriikidele sobiva lahenduse, sh vajalikud õiguslikud tagatised eeldusel, et Iirimaa võtab kohustuse ratifitseerida Lissaboni leping praeguse Euroopa Komisjoni ametiaja lõpuks (31.10.2009).

Iirlased soovivad, et juuni ülemkogu raames võetaks Iirimaa antavate õiguslike tagatiste kohta vastu riigipeade või valitsusjuhtide otsus, mis käsitleks kolme teemat: perekonna- ja eetikaküsimused; maksupoliitika ning julgeoleku- ja kaitsepoliitika. Otsus oleks lisatud ülemkogu järeldustele lisana ning jõustuks samal päeval Lissaboni lepinguga ning otsuse sätted lisataks aluslepingutele protokollis vormis pärast Lissaboni lepingu jõustumist. Iirimaa soovib otsuse ÜRO juures rahvusvahelise lepinguna registreerida. Lisaks soovitakse eraldi ülemkogu järelduste lisana kokku leppida kõigi liikmesriikide deklaratsiooni tekstis, mis puudutab sotsiaalpoliitikat, töötajate õigusi ning avalikke teenuseid. Lisaks eelnimetatud tekstidele oleks ülemkogu järeldustele lisatud ka Iirimaa ühepoolne deklaratsioon kaitsepoliitika kohta.

Eesti seisukoht:

Eesti toetab Iirimaa antavates tagatistes kokkuleppe saavutamist juuni ülemkogul. Sotsiaalpoliitika, töötajate õiguste ning avalike teenuste deklaratsiooni tekstis peaks olema tasakaal töötajate sotsiaalsete õiguste ja töötajate vaba liikumise põhimõtte vahel. Perekonna- ja eetikaküsimusi, maksupoliitikat ning julgeoleku- ja kaitsepoliitikat käsitlevas riigipeade või valitsusjuhtide otsuses sisalduvad tagatised Iirimaa peaksid olema sõnastatud võimalikult selgelt ning ei tohiks teiste liikmesriikide jaoks tuua kaasa muudatusi võrreldes Lissaboni lepinguga.

Majanduse, rahanduse ja sotsiaalvaldkonna olukord

Finantsstabiilsuse edendamiseks ning reaalmajanduse ja tööhõive toetamiseks rakendatud meetmed

Ülemkogu hindab meetmete tulemuslikkust Ecofin nõukogu esitatud aruannete põhjal. Üldstatult on Euroopa panus keskmiselt samas suurusjärgus USA omaga. Kuigi finantsturgudel on näha juba stabiliseerumise märke, jätkavad mitmed valitsused ja keskpangad likviidsusabi, kapitali ja tagatiste pakkumist pankadele. Kui kriisi tipul oli kõige levinumaks rekapiitalseerimine ja laenu garantiid, siis praegu on tavaks olemasolevate garantiide pikendamine, pankade varade läbipaistvamaks muutmine ja halbade varade eraldamine. Kuna enamus halbade varade kaitse meetmeid on värsked ja seega alles Euroopa Komisjonis hindamisel, siis nende tulemuslikkuse osas on veel vara kaugeleulatuvaid järeldusi teha. Samuti on hetkel elluviimisel üleeuroopaline pangandussüsteemi stressianalüüs. Analüüsi käigus märgitakse Euroopa Pangandusjärelevalveasutuste Komitee CEBSi¹ poolt läbi erinevad riskistsenaariumid 22 pangandusgrupile, mille tulemustest peaks selguma pangandussüsteemi üldine vastupidavus võimalikele uutele kriisidele.

Pankade bilansid jätkavad tugevnemist, kuigi krediidirisk on endiselt kõrge. CEBS'i hinnangute kohaselt suudavad Euroopa suured pangagrupid 2009. a kapitaliadekvaatsuse miinimumnõudeid täita. Meetmete tulemuslikkust hinnanud töögrupi arvates peab endiselt pingutama soovitud tasemel krediidifinantseerimise taastamiseks, eriti kesk- ja pikaajaliseks rahastamiseks. Seejuures on võtmeküsimuseks finantsinstitutsioonide endi usaldusväarsuse taastamine, mille üheks eelduseks on halbadele varadele lahenduse leidmine, tagades hindamismetoodikate läbipaistvuse, objektiivsuse ja kooskõllalisuse.

Kõigist EL-s otseselt kriisi tõttu kasutusele võetavatest eelarvemeetmetest ca 15% on suunatud ettevõtlussektorile, sh kõige enam on keskendunud finantseerimisvõimaluste parandamisele. Levinud on ka sektoripõhised toetusmeetmed, nt autotööstusele. Ettevõtlussektoriga on tihedalt seotud ka investeerimisaktiivsuse ning teadus- ja

---

¹ Committee of European Banking Supervisors

arendustegevuse (T&A) meetmed, mis hõlmavad 24% kõigist meetmetest (sh infrastruktuuri arendamise toetamine, energiatõhusus, T&A). Suurima osakaaluga meetmete grupp on tööhõive toetamisele ja majapidamiste ostujõu säilitamisele suunatud, mis moodustab pool kõigist meetmetest. Üldiselt hinnatakse Euroopa Komisjoni poolt liikmesriikide meetmeid Lissaboni strateegia eesmärkidega kooskõlalisteks, kuid tõdetakse, et vähesed meetmed on suunatud energiatõhususe parandamisele, sotsiaalsüsteemide tõhusamaks muutmisele ja innovatsiooni raamtingimuste parandamisele.

Käesolevas majandussituatsioonis keskendub Eesti eelkõige ettevõtete rahastamisele ligipääsu parandamisele. Selleks on välja töötatud erakorraliste tugimeetmete pakett, mille kolm meedet: ettevõtjatele pikaajalise laenuressursi pakkumine koostöös pankadega, edupõhine allutatud laen ja krediidiliin pankadele on otseselt suunatud ettevõtetele rahastamisvõimaluste parandamiseks. Eestis on tehtud jõupingutusi ettevõtluse olukorra parandamiseks mitmes Euroopa väikeettevõtlusalgatuse (*Small Business Act*) valdkonnas. Nii näiteks on suurendatud laenugarantiide mahtusid ning arendamisel on ekspordigarantiide süsteemi muudatused. Ekspordigarantiide süsteem on otseselt suunatud turgudele ligipääsu parandamiseks. Lisaks on käivitunud juba 2008. aastal mitmed olulised toetuskeemid ettevõtetele nagu tööstusettevõtte tehnoloogiainvesteeringute, alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetus ning ühisturunduse ja välismessitoetus.

Finantssektoris toetusmeetmete rakendamiseks Eestis on tingimused loodud, kuid vajaduse puudumisel pole seni aktiivseid meetmeid rakendatud.

Eesti seisukoht:

- Toetame seni tehtud EL tasandi otsuseid, millega on kokku lepitud üldised põhimõtted nii finantssektori kriisist välja aitamiseks kui ka majanduse elavdamiseks tervikuna. On oluline, et liikmesriigid oma meetmete välja töötamisel ning rakendamisel nendest põhimõtetest ka juhinduvad. Ainult nii on võimalik vältida riikidevahelisi negatiivseid kõrvalmõjusid.
- Arvestades, et suur enamus liikmesriike on 2009. ja 2010.a. ülemäärases eelarvedefitsiidis ning võlakoormused on järsult kasvanud (2008.a. 60% SKPst 80%ni aastaks 2010, EL keskmine), on väga oluline eelarvepoliiticate jätkusuutlikkuse saavutamine. Vastasel juhul tasandab keskpikas perspektiivis majanduse elavdamise initsiatiivi positiivse mõju eelarvete jätkusuutmatusest tulenev täiendav koormus. Edasistes tegevustes peaks jätkuvalt keskenduma kasvupotentsiaali parandamisele ja struktuurireformidele, sh sotsiaalkindlustussüsteemide tõhusamaks muutmisele.

Komisjoni teatis tööhõive kohta

3. juunil 2009 avaldatud teatises on esile tõstetud kolm olulisemat prioriteeti: säilitada tööhõive, luua töökohti ja edendada liikuvust; ajakohastada oskusi ja viia need vastavusse tööturu vajadustega; parandada juurdepääsu tööhõivele. Neid prioriteete käsitleti ka Prahast toimunud tööhõive tippkohtumisel, mille aruteludest on välja kasvanud ka teatises kavandatud 10 tegevust nende eesmärkide saavutamiseks. Ühenduse poolseks panuseks selles protsessis on erinevate ühenduse rahastamisinstrumentide täiendav kontsentreerimine nende prioriteetide toetuseks, sh Euroopa Sotsiaalfondi rahastamisvõimaluste ennaktempos kasutamine, rahastamis- ja rakendusprotseduuride kiirendamine, ühisrahastamise võimaluste (koos Euroopa Investeeringuspangaga) ära kasutamine, kaasrahastamise nõudest loobumine 2009. ja 2010. aastal.

Ülemkogult soovitakse nõusolekut teatistes esitatud prioriteetidele ning tegevustele sh EL rahastamisinstrumentide paindlikumaks ning fokuseeritumaks kasutamiseks.

Eesti seisukoht:

Nõustume ettepanekus sisalduvate tööturu elavdamise eesmärkidega. Toetame samme Euroopa Sotsiaalfondi kriisi olukorrale vastavaks paindlikuks rakendamiseks, seejuures peaks töö jätkuma rahastamis- ning rakendusprotseduuride lihtsustamiseks kõikide EL rahastamisinstrumentide puhul.

G20 Londoni tippkohtumisel kokkulepitu elluviimine

Euroopa Liidu prioriteedid, mida ka Eesti toetas, kajastuvad ka Londoni tippkohtumise järeldustes. Järgnev ajakava G20 raames näeb ette rahandusministrite ja keskpankade juhtide kohtumist Londonis septembris, G20 tippkohtumist Pittsburgh'is 24.-25. septembril. Nendeks kohtumisteks ettevalmistamisel lähtutakse neljast teemast: makromajanduse küsimused, finantsturgude kriisist väljatoomine, finantssektori regulatsioon ning Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) ja teiste rahvusvaheliste finantsinstitutsioonide reform. Euroopa Liit esitab oma seisukohad jätkuvalt koordineeritult. Londoni tippkohtumise peamiste jätkutegevustena tuleks näha IMFi ressursside ning reformiga seotud lubaduste täitmist, finantssektori regulatsiooni väljatöötamist ja rakendamist ja järelevalve otsuste kiirendamist ja järjepideva majanduspoliitika tagamist suurtes majandustes.

Euroopa Liit on kokku leppinud, et IMF ressurssidesse panustatakse 75 miljardi euroga ning selle teostamine on vastavalt kokkulepetele juba toimumas. Eesti koos Bulgaaria, Rumeenia, Läti ja Leeduga selles ei osale. Kuna Londonis otsustati IMFi keskpika perioodi jooksul toetada 500 miljardi dollari ulatuses, siis võib tulla kõne alla täiendava rahastamise vajadus ka Euroopa Liidu liikmesriikidelt. Teine küsimus, kus liikmesriigid peaksid ühisele positsioonile jõudma, on IMFi reformi järgmine etapp, mis peaks avapaugu saama oktoobris toimival aastakoosolekul.

Eesti seisukoht:

- Peame oluliseks, et kogu EL tervikuna oleks kaasatud üleeuroopaliste lahenduste kokkuleppimisse kriisi lahendamisel ning et EL seisukohad oleksid ühtsed.
- Jätkuvalt on majanduse ja finantssektori meetmete eelduseks, et need tugineksid vaba turumajanduse põhimõtetele. Meie esmased prioriteedid finantssektoris on piiriülese järelevalve, kriisihalduse ja koostöö küsimuste lahendamine, mida oluliselt toetavad de Larosière'i grupi soovitused ning sellel põhinevad Euroopa Komisjoni ettepanekud.
- On oluline, et IMFil oleksid vajalikud ressursid oma põhikirjaliste ülesannete täitmiseks oma liikmesriikide toetamisel. Nii IMFi kui ka teiste rahvusvaheliste finantsinstitutsioonide edasine hääleõiguse- ja kvoodireform peab kindlasti arvestama liikmesriikide (valijaskondade) senist panust IMFi rahastamisse.

Euroopa finantsjärelevalve

Ülemkogule on esitatud heaks kiitmiseks Euroopa komisjoni ettepanekud EL finantssektori regulatsiooni ja järelevalvekorralduse uue arhitektuuri põhimõtete kohta. Ettepanekud lähtuvad nn de Larosière'i aruandest. Kokkuvõtlikult saab öelda, et komisjoni esitatud põhimõtted ja sammud ei ole muutunud võrreldes kevadisel ülemkogul heaks kiidetuga -

lisandunud on süsteemi ülesehituse detailsem ettepanek ja rollide jaotus. Järelevalvesüsteem saab plaanide kohaselt olema kahetasandiline (mikro- ehk finantsasutuste järelevalve ning makro- ehk piiriülese finantsstabiilsuse järelevalve). Makrojärelevalve eest vastutaks uus loodav süsteemsete riskide nõukoda (*ESRB – European Systemic Risk Board*). Ettepaneku kohaselt ESRB saab koosnema juhtkomiteest² ning 27 liikmesriigi keskpanga presidentidest, Euroopa Keskpanga presidendist, järelevalvekomiteede juhtidest (tulevikus järelevalveagentuuride juhtidest), majandus- ja rahanduskomitee (EFC) presidendist ja vaatlejana riiklike järelevalvete esindajatest moodustavast üldnõukogust. Seniste arutelude käigus ei ole mitmed riigid rahul olnud, et ESRB toimetaks Euroopa Keskpanga (ECB) presidendi juhtimisel, sest tagatud peaks olema täielik sõltumatus riikidest ja poliitikast. Vähemal määral on arutelu teemaks ka see, kas ESRB soovitusi ja hoiatusi peaks kooskõlastama Ecofini ja seda ette valmistava EFCga, ning kas soovitusi võiks teatud juhtudel avalikustada.

Mikrojärelevalvet teostatakse Euroopa Finantsjärelevalve Süsteemis (*ESFS – European System of Financial Supervisors*), mis hõlmaks a) kolme järelevalvekomiteed³ (mille baasilt luuakse uued EL õiguses juriidilist staatust omavad ja sõltumatud asutused/ agentuurid), ja b) liikmesriikide kohalikke järelevalveasutusi. Järelevalveasutuste rahastamine toimuks osaliselt EL eelarvest ning osaliselt kohalike järelevalvete eelarvetest. Mitmetele mõjukatele riikidele on vastuvõetamatu, et agentuuridel on siduvaid õigusi vaidluste lahendamise lõppotsuse tegemisel. Teised on konstruktiivsemad ja leiavad, et oluline on edasi liikuda. Mitmetele jääb arusaamatuks ka agentuuride roll kriisiolukorras ning agentuuride finantseerimis põhimõtted.

Juhul kui ülemkogul jõutakse kokkuleppele üldises lähenemises, teeks Euroopa Komisjon konkreetseid õigusaktide ettepanekud krediidasutuste jt üleeuroopaliste finantsinstitutsioonide üle järelevalve korraldamiseks Euroopa järelevalveagentuuride poolt, järelevalveasutuste täpsete funktsioonide ja rahastamise kohta. Kui eesmärgina säilib Euroopa Finantsjärelevalve Süsteemi esimese etapi käivitamine 2010.a. jooksul, siis peaks kõik õigusakti eelnõud esitama Euroopa Komisjoni poolt 2009. a varasügiseks.

Eesti seisukoht:

- Toetame komisjoni valitud lähenemist mikro- ja makrotaseme riskide ohjamiseks. Kogu järelevalve süsteemi puhul vajab kindlasti täpsustamist õiguste ja kohustuste tasakaalustatus ning seda eriti kriisiolukordade juhtimisel.
- Pooldame põhimõtteliselt Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukoja loomist kahetasandilisena ning vastava juhtkomitee esindajate arvu. See tagab nõukoja tegevuse efektiivsuse. Kindlasti peab kindlustatud olema kõigi liikmesriikide esindatus üldnõukogus.
- Euroopa tasandi järelevalveasutuste loomisega oleme põhimõtteliselt nõus, kuid eelistaksime ühe, kõiki sektoreid koondava järelevalveasutuse loomist. Seejuures peab mikrojärelvalvekorralduses igapäevase järelevalve teostamine jääma liikmesriikide kohalike järelevalveasutuste pädevusse. Loodaval EL tasandi mikrojärelvalve agentuuril või agentuuridel võiks olla õigus välja anda siduvaid tehnilise tasandi juhendeid ja standardeid – eelkõige, mis puudutavad juhiseid järelevalvetegevuse

---

² Juhtkomiteesse kuuluksid järelvalvete eelnõu lisa kohaselt ESRB juht ja asejuht, üks euroala ja üks euroalasse mitte kuuluvate riikide esindaja keskpanga presidentide hulgast, uute järelevalveasutuste juhid, Euroopa Komisjoni esindaja, EFC president. ESRB ise käiks koos kvartaalselt.

³ Euroopa pangandus-, kindlustus- ja väärtpaberisektorite järelevalvekomitee

läbiviimiseks ja ühtse hea järelevalvepraktika kujundamiseks. Liikmesriikide kohalike järelevalveasutuste kaasamine loodava agentuuri või agentuuride rahastamisse vajab edasist arutelu.

- Eesti on seisukohal, et komisjon peab ettevalmistuste käigus analüüsima, kuidas on kõige tõhusam korraldada järelevalveagentuuride rolli kriisiolukorras ja millises ulatuses vajavad täiendamist sektoraalsed õigusaktid järelevalveasutuste loomise korralduse kohta ning milliseks kujuneb nende asutuste õiguste ja kohustuste tasakaal.

Kopenhaageni kliimakonverentsi ettevalmistused

Euroopa Ülemkogu arutab ettevalmistusi Kopenhaageni kliimamuutuste konverentsiks. Eesistuja poolt ette valmistatud Ülemkogu järeldustes kavatakse üle kinnitada EL valmisolek kõigi osapooltega koostööd teha, et saavutada ambitsioonikas kokkulepe. Eesistuja peab ülemkogu järelduste raames oluliseks jätkusuutliku majandusarengu, majanduse konkurentsivõime ja kliimapoliitika vahelist seost. Rahvusvahelise kokkuleppe eeldusena nähakse siduvate eesmärkide võtmist arenenud riikide poolt keskpikas perspektiivis, arenguriikidelt oodatakse vähese kliimamõjuga arengustrateegiate rakendamist.

Põhiliseks vaidlusküsimuseks liikmesriikide vahel on kujunenud mitte globaalne kohustuste jaotus, vaid EL sisene kohustuste jaotus – mitmed liikmesriigid nõuavad EL sisese jaotuse kokkuleppimist, pakkudes lahendusena jaotuse aluseks maksevõime kriteeriumi. Teine probleemne valdkond on seosed globaalse ja EL sisese koormuse jagamise vahel – kas samad kriteeriumid peaksid samade kaaludega kehtima mõlemas süsteemis.

Eesti jaoks on oluline jääda konstruktiivseks ning rahvusvahelise kokkuleppe saavutamisele orienteerituks. Eesti soovib rõhutada globaalse kliimakokkuleppe rakendamise seotud praktiliste küsimuste olulisust. Põhimõttelistes küsimustes on oluline tähele panna „saastaja maksab“ kriteeriumiga seonduvat – globaalsel tasandil on see Euroopa Liidule, st ka Eestile, kasulik, sest 27 liikmesriigi keskmine on madalam kui teiste lepingu osapoolte puhul.

Eesti seisukoht:

- Eesti toetab eesistuja pakutud lähenemist Kopenhaageni kliimamuutuste konverentsi ettevalmistuste osas.
- Eesti ei pea vajalikuks kokku leppida Euroopa Liidu siseses koormusjaotuses enne, kui globaalne kliimakokkulepe on sõlmitud.
- Kriteeriumide arutelul peab Eesti oluliseks leppe rakendamise kontrollitavust ja mehhanismide läbipaistvust ning tähtsustab vähem dilemmat maksevõime ja saastaja maksab põhimõtte vahel.
- Eesti peab oluliseks jõuda selgusele riikide kategooriatesse jaotamise kriteeriumides rahvusvahelise leppe kontekstis.
- Globaalsete kohustuste jagamisel tekkiva valiku puhul „saastaja maksab“ ja maksevõime põhimõtte vahel võime toetada Euroopa Liidule kasulikku saastaja maksab põhimõtet.
- Turupõhiste ja panusepõhiste rahastamise mehhanismide vahel valides toetab Eesti turupõhiste mehhanismide võimalikult suurt osakaalu kliimamuutustega seotud globaalses süsteemis. Pikas perspektiivis peaks olema eesmärgiks koguda üle poole arenguriikidele antavast rahast globaalse heitkogustega kauplemise süsteemi abil.

Läänemere strateegia

Vastavalt 2007. aasta detsembri ülemkogu järeldustele alustas Euroopa Komisjon Läänemere strateegia ettevalmistusi. 10. juunil esitab komisjon strateegia teatise kujul liikmesriikidele aruteluks. Läänemere strateegia teatis koosneb strateegia osast ja seda saatvast tegevuskavast, mille pani komisjon kokku tihedas koostöös osalevate liikmesriikide ja teiste huvitatud huvigruppidega. Käesolevalt ülemkogult ootame üleskutset strateegia viivitusteta vastu võtta. Läänemere strateegia lõplik heakskiit on planeeritud selle aasta oktoobri ülemkoguks.

Eesti seisukoht:

Eesti peab Läänemere strateegiat oluliseks võimaluseks arendada regionaalset koostööd Euroopa Liidu piires. Kõige olulisemaks peame selle lühidust, konkreetsust ja selgelt regionaalset lisandväärtust, mistõttu soovime koostöös teiste Läänemereäärsete EL riikidega tagada strateegia eduka tööle hakkamise alates 2010. aastast. Komisjoni teatis Läänemere strateegiast vastab Eesti ootustele. Ühtlasi pooldame ka teisi sarnaseid initsiatiive, sealhulgas Doonau strateegiat.

Välissuhted

Ülemkogu arutab Afganistani ja Pakistani arengutega seonduvaid küsimusi.

Afganistani ülesehituses on 2009. aasta määrava tähtsusega. 20. augustil toimuvad presidendi- ja kohalike omavalitsuste valimised, mille tõrgeteta sujumine on Afganistani demokraatlikku arengut silmas pidades äärmiselt olulised ning mille läbiviimist võib mõjutada üha keerulisemaks muutuv julgeolekuolukord riigis. Oluline on tagada valimiste turvalisus, tõsiseltvõetavus ja usaldusväärsus afgaanide endi jaoks. Eesti saadab valimiste turvalisuse tagamiseks Afganistani kompanii suuruse üksuse. Lisaks on Eesti valimiste toetamiseks eraldanud 40 000 USD.

USA uue administratsiooni ametisse asumine 2009. aasta jaanuaris on Afganistani prioriteetsust rahvusvahelisel arenil suurendanud. Suurenev väekontingent, kuid samuti varasemast suurem rõhuasetus tsiviilisel ülesehitustööl, on loonud võimaluse olukorra kiiremaks parandamiseks.

Afganistani stabiliseerimisel on oluline roll ka Afganistani ja Pakistani piiritsooniga seotud küsimuste lahendamisel, mistõttu pööratakse enam tähelepanu ka Pakistanile ning viimase demokraatlikule ja majanduslikule arengule ja võitlusele islamiäärmuslastega. On oluline, et valitsuse kontrollile mittealluvad Pakistani piirialad ei oleks mässulistele varjupaigaks. Alates aprilli lõpust on Pakistani valitsusväed asunud aktiivsesse võitlusse mässulistega Loodepiiriproovintsis (*North West Frontier Province*). Samas on sellega kaasnenud aga väga murettekitav humanitaarolukord, kuna oma kodudest on pidanud lahkuma üle 2,5 miljoni inimese.

Euroopa Liit on korduvalt väljendanud oma tugevat toetust Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretäri eriesindajale Afganistanis, Kai Eidele, ning toetanud igati ÜRO abimissiooni UNAMA tugevdamist ning laienemist üle kogu riigi.

Euroopa Liidu ühe nähtavaima initsiatiivi, politseimissiooniga EUPOL Afghanistan seonduvad arengud on viimasel poolaastal olnud positiivsed. Missioon tegutseb aktiivselt Kabuli politsei arendamisel ja linna julgeoleku tagamisel, politsei reformiprotsessis on missioonil juhtroll korrupsioonivastase strateegia ja politseiluure osas, käivitunud on mitmed treeningprogrammid, panustamiskutsed ekspertide leidmiseks annavad paremaid tulemusi. Eesti kahekordistab oma panust missiooni koosseisu käesoleva aasta juuni lõpust.

Euroopa Liidu ja Pakistani suhetes on lähiajal kõige olulisemaks sündmuseks 17. juunil asetleidev tippkohtumine, mis on Euroopa Liidu ja Pakistani esimene tippkohtumine ning kus arutatakse nii poliitiliste kui majandussuhete edasist arengut.

Eesti seisukoht:

- Afganistani valitsuse toetamiseks valimiste läbiviimisel on vajalik kõikide rahvusvaheliste tegutsejate koostöö.
- Eesti toetab täielikult kõikehõlmava lähenemise põhimõtet, mille kohaselt ei piisa rahu ja stabiilsuse loomiseks üksnes sõjalistest operatsioonist, vaid seda tuleb toetada ka tsiviilpanuste ja arenguabiga.
- Afganistani ülesehituses osalevate rahvusvaheliste jõudude omavaheline koostöö ja ka koostöö Afganistani valitsusega peaks olema tõhusam ning koordineeritum. Väga oluline on selles kontekstis toetada ÜRO eriesindaja Kai Eide tööd. Eesti peab väga oluliseks ka Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide koostööd ning tegevuse koordineerimist.
- Euroopa Liidu roll ja panustamine Afganistanis peaks olema senisest suurem ning nähtavam, selle saavutamiseks peab Afganistani teema kuuluma jätkuvalt Euroopa Liidu prioriteetsete välispoliitiliste teemade hulka.
- Eesti peab oluliseks, et Euroopa Liit jätkaks oma lubaduse elluviimist kahekordistada EUPOL Afganistani missiooniliikmete arv.
- Peame oluliseks 17. juunil toimuvat Euroopa Liidu ja Pakistani *ad hoc* tippkohtumist, mis edastab tugeva poliitilise signaali Euroopa Liidu toetusest Pakistani demokraatlikule arengule ja soovist koostööd tihendada.
- Peame oluliseks tugevamate kaubandussidemete soodustamist Euroopa Liidu ja Pakistani vahel, mis aitaks kaasa Pakistani majanduslikule arengule.
- Arvestades Pakistani olulist rolli regionaalse stabiilsuse loomisel peame oluliseks regionaalset mõõdet ja igakülgset koostööd Pakistani ja Afganistani vahel.